



Vlaanderen  
is erfgoed



# Beschermingsdossier

Een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op  
de Kesselberg in Leuven en Holsbeek

Archeologische site

Agentschap  
Onroerend  
Erfgoed

## **Beschermingsdossier:**

Een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op de Kesselberg, gemeenten  
Leuven en Holsbeek, Koningsweg zonder nummer – archeologische site

### **INHOUDELIJK DOSSIER**

Dossiernummer: 4.001/24062/123.1

Peter Van den Hove

8/06/2017

## **INHOUDSTAFEL**

1.	Beschrijvend gedeelte .....	4
1.1.	Situering .....	4
1.2.	Historisch overzicht .....	4
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	5
1.3.1.	De hoogtenederzetting (versterking) uit de ijzertijd .....	5
1.3.2.	Het Kesselstein .....	7
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed .....	7
1.4.1.	De hoogtenederzetting uit de ijzertijd .....	7
1.4.2.	Het Kesselstein .....	8
2.	Evaluerend gedeelte .....	8
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden .....	8
2.1.1.	De hoogtenederzetting uit de ijzertijd .....	8
2.1.2.	Het Kesselstein .....	8
2.2.	Motivering van het type bescherming .....	9
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming .....	9
2.4.	Juridische toestand .....	9
2.4.1.	Onroerend Erfgoed: .....	9
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening: .....	10
3.	Beheersvisie .....	10
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed .....	10
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	11
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed.....	11
4.	Bronnen .....	12
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier .....	12
5.1.	Omgevingsplan bij de bescherming .....	12
5.2.	Foto's, kaarten en figuren bij het inhoudelijk dossier .....	12

## **1. BESCHRIJVEND GEDEELTE**

### **1.1. Situering**

De Kesselberg situeert zich ten noordoosten van de stad Leuven en ligt op grondgebied van de gemeenten Leuven (Kessel-Lo) en Holsbeek. De Kesselberg maakt deel uit van een serie van zogenaamde getuigenheuvels. Deze heuvels zijn typisch voor het Hageland, dat voor een groot deel bestaat uit talrijke zuidwest-noordoost georiënteerde langgerekte heuvelruggen, gescheiden door over het algemeen vrij vlakke depressies. In de omgeving van Leuven bereiken de heuvelruggen hoogten van rond de 100 meter. De archeologische site bevindt zich op de westelijke punt van de Kesselberg, grotendeels gelegen binnen een zone die reeds op 14 december 1973 werd beschermd als landschap (zie ook bijlage 5.1).

### **1.2. Historisch overzicht**

Enthousiaste en gedreven lokale amateurarcheologen hebben in het verleden een belangrijk aandeel gehad in het onderzoek naar de Kesselberg en de identificatie van de locatie als nederzetting uit de ijzertijd. Zo is het August Boschmans geweest die als eerste het belang van de Kesselberg heeft onderkend. Hij was het ook die op het plateau een verdedigingswal ontdekte, die hij in verband bracht met een versterking uit de ijzertijd. Boschmans volgde, vanuit een grote bezorgdheid voor het bodemarchief, graafwerken op en rond de Kesselberg op en bracht archeologische vondsten zo goed mogelijk in kaart. Naar aanleiding van verschillende bedreigingen (graafwerken en motorcross) heeft Boschmans de toenmalige Nationale Dienst voor Opgravingen, meermaals aangespoord om actie te ondernemen. In het archief van de toenmalige Nationale Dienst voor Opgravingen en in het archief van de Katholieke Universiteit Leuven is heel wat correspondentie tussen August Boschmans en professor Jozef Mertens bewaard, die betrekking heeft op de archeologie van de Kesselberg.

Tussen het begin van de 20ste eeuw en het midden van de jaren '70 is meer dan anderhalve hectare van de Kesselberg weggegraven. Oorspronkelijk liep de Kesselberg door tot aan het kruispunt van de huidige Wilesesteenweg en de Leuvensebaan. Vandaag wordt deze hele zone ingenomen door de woonwijk Hulsberg. Het is met dank aan Boschmans dat er archeologische gegevens bekend zijn over het afgegraven gedeelte.

In 1959 voerde professor Mertens (verbonden aan de Nationale Dienst voor Opgravingen en de Katholieke Universiteit Leuven) een archeologisch onderzoek uit op het plateau van de Kesselberg (9 sleuven). De wal werd nauwkeurig opgemeten en in kaart gebracht en er werden een tiental proefsleuven gegraven (figuur 2). Opmerkelijk genoeg werden de onderzoeksresultaten slechts zéér beperkt gepubliceerd en een groot deel van het opgravingsarchief bleef onuitgewerkt. Gracht- en walstructuur werden door professor Mertens, op basis van de toen beschikbare onderzoeksresultaten, gedateerd in de late ijzertijd. Binnen in de hoogtenederzetting werd er door Mertens geen onderzoek gedaan. Mertens voerde gelijktijdig ook een beperkt onderzoek uit naar het Kesselstein, een locatie waar in de middeleeuwen een burcht zou hebben gestaan (figuur 2, nr. 4). Na het onderzoek van Mertens geraakte de site langzaam in de vergetelheid.

In 1966 vroeg de toenmalig directeur van de Nationale Dienst voor Opgravingen (NDO), H. Roosens, in een brief aan Boschmans om nivelleringswerken op te volgen en eventuele vondsten te registreren in afwachting dat professor Mertens zich ter plaatse kan begeven.

Eind jaren '60 is er een belangrijke afgraving gebeurd op de meest westelijke punt van het plateau (figuur 1, nr 4). Het is onduidelijk in hoeverre deze afgravingen ook door professor Mertens zijn opgevolgd. De afgraving is wel aangeduid op één van zijn plannen. Wellicht

Beschermingsdossier: een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op de Kesselberg, archeologische site

werd toen de noordwestelijke ijzertijdwal, door Mertens opgemeten in 1959, weggeveegd. Meerdere waarnemingen zijn toen gedaan door amateurarcheoloog Ivo Scheys, die in 1973 professor Mertens via een schrijven inlichtte.

Tot in het midden van de jaren '70 van vorige eeuw liep over de Kesselberg een groot motorcrossparcours dat erg bekend was en verschillende keren toneel was voor internationale wedstrijden (figuur 3). Een aantal afgravingen stonden in functie van dit crossparcours.

In 2011 werd er door de Vlaamse overheid (agentschap Onroerend Erfgoed) een studieopdracht gegund aan het studiebureau CONDOR (bureauonderzoek en terreinonderzoek). Dit resulteerde in een eerste evaluatierapport over de site. Na dit onderzoek dook evenwel cruciale nieuwe informatie op over de site. Een deel van het opgravingsarchief van professor Mertens werd teruggevonden aan de Katholieke Universiteit Leuven en via de universiteit werd het agentschap Onroerend Erfgoed ook op de hoogte gebracht van een schrijven van Ivo Scheys, een amateurarcheoloog, die meldde nog informatie in zijn bezit te hebben over archeologische sporen op de Kesselberg (waarnemingen eind jaren '60, *cf. supra*).

In 2013 werd een tweede studieopdracht gegund aan RAAP Archeologisch Adviesbureau. De opdracht omvatte in eerste instantie de uitwerking van het volledige opgravingsarchief uit 1959 en de informatie van Ivo Scheys. Daarnaast werd er ook opnieuw terreinwerk uitgevoerd. Dankzij een gedetailleerde prospectie van het plateau en met behulp van moderne meettechnieken, zoals het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (DHM, figuur 2), konden de proefsleuven van professor Mertens exact in kaart worden gebracht. Eén van de oude sleuven doorheen de wal en gracht werd door archeologen opnieuw geopend, met belangrijke nieuwe informatie als resultaat. Op basis van de resultaten van het onderzoek adviseerde het studiebureau om de Kesselberg te beschermen als archeologische site.

### **1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken**

Van de Kesselberg zijn summiere vondsten uit de steentijd (paleolithicum, mesolithicum en neolithicum) en de bronstijd bekend. De site is evenwel vooral bekend vanwege de sporen en vondsten uit de ijzertijd.

Amateurarcheoloog Boschmans ontdekte de verdedigingswal in het oosten en bracht die in verband met de ijzertijd. Langs de noordelijke- en westelijke randen van de Kesselberg heeft hij bovendien ook nederzettingssporen uit de midden en late ijzertijd aangetroffen. Het materiaal bestaat uit handgevormd aardewerk van verschillende makelij: zowel dunwandig, geglad en versierd (gegraveerde lijnen, nagelindrukken, kamstrepen), als dikwandig en 'besmeten'. Het gaat om servies en voorraadpotten. Ook trof hij een haard aan, met daarin een gebroken pot en verbrande graankorrels. Naar aanleiding van deze vondsten suggereerde Boschmans dat de bewoning zich tijdens de ijzertijd voornamelijk in het westen bevond en dat het oostelijk deel van de vindplaats uit velden en akkers bestond.

#### 1.3.1. De hoogtenederzetting (versterking) uit de ijzertijd

##### *1.3.1.1. De omwalling*

De omwalling is door professor Mertens in 1959 in kaart gebracht. Uit zijn opmetingen en beschrijvingen blijkt dat er enkel in het oosten en in het noordwesten een wal aanwezig was (figuur 2, nr. 1 en 2). De overige delen van het plateau werden in de ijzertijd wellicht begrensd door enkel een steilrand (figuur 2, nr. 3).

Beschermingsdossier: een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op de Kesselberg, archeologische site

De wal in het noordwesten staat op het plan van Mertens aangeduid als volledig 'weggeveegd'. Wellicht is dit gebeurd in 1968. Doorheen deze noordwestelijke wal legde Mertens twee proefsleuven aan. De wal was tijdens dit onderzoek nog 2,2 meter hoog en 6 meter breed aan de basis. In een lichter gekleurd zandiger pakket van de wal werden houtskool en scherven aangetroffen.

Ook het meest zuidelijk deel van de oostelijke wal (figuur 1, nr. 1 en figuur 2, nr. 1) is na de opmetingen van Mertens verdwenen. Enkel het meest noordelijke deel is tot op vandaag nog bewaard gebleven (figuur 4). Doorheen de oostelijke wal legde Mertens drie proefsleuven aan. In de grootste proefsleuf werd ook de aanzet van een gracht aangesneden, ongeveer 5 meter voor de wal (figuur 5). Deze proefsleuf werd in 2013 door het studiebureau RAAP nauwkeurig gelokaliseerd, opnieuw uitgegraven én verlengd in oostelijke richting (figuur 5 en 6). Hierdoor kon het profiel opnieuw gedocumenteerd worden en werd een duidelijk inzicht verkregen in de opbouw van de wal en gracht uit de ijzertijd. De bewaarde hoogte op vandaag is 1,8 meter en de breedte ca. 11 meter. Vóór de wal bevond zich een ca. 3,8 brede en 1,2 meter diepe komvormige gracht. Het ontbreken van humeus en/of organisch materiaal en van ingespoelde laagjes wijst er op dat het een droge gracht was die ook goed werd onderhouden. De aanwezigheid van een palissade op de wal of tussen de wal en de gracht werd niet waargenomen, maar kan gezien de beperkte omvang van het bodemonderzoek niet uitgesloten worden. Wal en gracht samen vormden oorspronkelijk een verdedigingssysteem van ca. 22 meter breed. Op houtskool uit de grachtvulling werden twee nieuwe radiokoolstofdateringen uitgevoerd met als resultaten: 165-40 voor Chr. en 895-990 na Chr. Hieruit valt af te leiden dat de gracht dateert uit de late ijzertijd en dat de gracht in de vroege middeleeuwen mogelijk nog zichtbaar was en opgevuld geraakt is.

De nog aanwezige wal, onmiddellijk ten westen van de Koningsstraat en in noordelijke richting doorlopend op de grens van perceel 27a en 28a, is het enige nog waarneembare bovengrondse relict dat nog herinnert aan de ijzertijdversterking die wellicht een oppervlak van ca. 9,5 ha besloeg.

Waar de hoofdingang tot de site was is onduidelijk, maar de kans is groot dat die in het noorden lag, op de plaats waar een enorm droogdal ligt onder bos (grens Leuven en Holsbeek). Dit is namelijk een trechtersvormige plek met steile hellingen aan twee kanten, langs waar een ingang/toegang makkelijker kon verdedigd worden (figuur 1, nr. 3).

#### *1.3.1.2. Sporen binnen de omwalling*

Om onduidelijke redenen focuste het onderzoek van professor Mertens zich louter op de begrenzing van de ijzertijdsite op de Kesselberg (walstructuur). Volgens het bewaard gebleven sleuvenplan (figuur 2) werd er binnen de omwalling geen onderzoek verricht, met uitzondering van de locatie van het Kesselstein (cf. supra).

Toen er in de tweede helft van de jaren '60 van vorige eeuw afgravingen plaatsvonden ter hoogte van de noordwestelijke wal (figuur 1, nr. 4), werden er enkele waarnemingen gedaan door amateurarcheoloog Ivo Scheys. Hij stelde zijn informatie (enkele foto's en schetsen) in 2013 ter beschikking en bracht samen met het studiebureau RAAP en archeologen van het agentschap en de intergemeentelijke onroerendergoeddienst WinAr een plaatsbezoek aan de site om zijn waarnemingen te situeren. Uit zijn vaststellingen van toen blijkt dat er rond 1968 meerdere sporen en contexten uit de ijzertijd zijn weggegraven n.a.v. inrichtingswerken voor het crossparcours. Deze vaststellingen zijn een eerste belangrijke indicatie voor het archeologische potentieel van het ganse gebied binnen de ijzertijd-omwalling.

Tijdens de studieopdracht van 2011 werden 6 proefsleuven aangelegd op het plateau in zones waar grasland aanwezig was (figuur 8). In één van de sleuven werden twee

Beschermingsdossier: een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op de Kesselberg, archeologische site

onregelmatige kuilen aangetroffen waarin bij de aanleg van het vlak enkele fragmenten handgevormd aardewerk, verbrande leem en een enkel stukje verbrand bot zijn vastgesteld. Na een doorsnijding bleek het te gaan om twee afvalkuilen. Eén van de twee kuilen bevatte een grote hoeveelheid handgevormd aardewerk en verbrande leem (figuur 9). De vormen wijzen op een assemblage uit grofweg de tweede helft van de midden ijzertijd (figuur 10). Deze datering op louter typologische overwegingen wordt ondersteund door de resultaten van een radiokoolstofdatering op verbrand houtskool uit de kuil: 400-380 voor Chr. Deze sporen zijn de allereerste ijzertijdsporen die door archeologen bovenop het plateau en binnen de omwalling aangetroffen en *in situ* geregistreerd zijn. Bovendien zijn ze geregistreerd in een zone waar in het verleden het terrein is afgegraven. Dit is een duidelijke indicatie dat op het plateau van de Kesselberg nog belangrijke sporen uit de ijzertijd bewaard zijn, ondanks de graafwerken uit het verleden en het feit dat het terrein een tijd lang ingericht was als motorcross parcours.

### 1.3.2. Het Kesselstein

Op het zuidwesten van de Kesselberg ligt een burchtsite die dateert uit de middeleeuwen en mogelijk reeds omstreeks 1013 werd gebouwd als een soort voorpost ter verdediging van Leuven (figuur 12 en 13). In de 16de eeuw was het gebouw reeds erg vervallen en vermeldt de historicus Boonen dat op de Kesselberg een ooit belangrijke maar nu vervallen vesting in ijzerzandsteen stond. Van Even vermeldt in 1831 dat de laatste resten van het Kesselstein afgebroken zijn voor de aanplanting van wijnstokken.

Op de locatie van het Kesselstein werden in 1959 door professor Mertens 3 sleuven gegraven die resten van bakstenen, mortel, dakpannen en aardewerk opleverden. Er is sprake van één groot uitbraakspoor. Van de sleuven is een vlaktekening bewaard. De sleuven konden opnieuw gelokaliseerd worden in 2011. Over de juiste locatie van het Kesselstein is er dus geen twijfel meer. De site bevindt zich ter hoogte van perceel 208 en op de grens met perceel 133a.

## 1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een of meerdere plaatsbezoeken tijdens de uitvoering van de studieopdrachten in 2011 en 2013. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

### 1.4.1. De hoogtenederzetting uit de ijzertijd

Gezien de afwezigheid van een referentieprofiel was het via booronderzoek niet mogelijk om vast te stellen hoe sterk bepaalde delen in het landschap aangetast zijn door erosie. Maar door het feit dat tijdens het proefsleuvenonderzoek toch grondsporen uit de ijzertijd zijn vastgesteld binnen de omwalling, kan geconcludeerd worden dat erosie en antropogene verstoringen, al dan niet van recente aard, betrekkelijk weinig impact hebben gehad op het bodemarchief. Binnen het plangebied dat nu wordt beschermd is met zekerheid nog een archeologisch bodemarchief aanwezig onder het maaiveld dat, al dan niet gedeeltelijk, een beter inzicht kan geven over de nederzetting, mogelijk andere functies van de site en de verschillende occupatiefasen.

Van de opgeworpen omwalling is enkel in het oosten, langs de Koningsweg, nog een gedeelte bewaard (figuur 1, nr. 1 en figuur 4). Elders is de omwalling, zoals die in 1959 door professor Mertens nog werd opgemeten, of volledig weggegraven of enkel nog aanwezig als een al dan niet natuurlijke steilrand. Archeologisch onderzoek heeft aangetoond dat vóór de oostelijke wal ook een grachtstructuur aanwezig was, die nog

Beschermingsdossier: een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op de Kesselberg, archeologische site

uitstekend bewaard is onder het maaiveld (onder het grasveld tussen de wal en de huidige Koningsstraat).

#### 1.4.2. Het Kesselstein

Uit het onderzoek blijkt dat de omgeving van het Kesselstein in het verleden zwaar te lijden heeft gehad van verstoringen en vergravingen. Volgens het onderzoek van het studiebureau CONDOR is daarbij met zekerheid de zuidelijke helft van het Kesselstein weggegraven. De noordelijke zijde is wel nog bewaard gebleven. Ter plaatse zijn nog funderingsresten visueel zichtbaar en zeker ook nog ondergronds aanwezig (figuur 13).

## 2. EVALUEREND GEDEELTE

### 2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

#### 2.1.1. De hoogtenederzetting uit de ijzertijd

Er zijn in Vlaanderen slechts een beperkt aantal versterkingen bekend die dateren uit de ijzertijd (o.a. de Kemmelberg, het plateau van Caestert, Kooigem en Asse/Borgstad) en er wordt niet verwacht dat er nog veel van dergelijke grote versterkingen in Vlaanderen gevonden zullen worden. De versterking op de Kesselberg is dus niet uniek, maar wel zeer zeldzaam in Vlaanderen. De oostelijke gracht kon bovendien gedateerd worden in de late ijzertijd (en daarmee wellicht ook de wal). Dit maakt de site bijzonder omdat van de gekende hoogtenederzettingen in Vlaanderen enkel Caestert (gemeente Riemst) zeker in de late ijzertijd heeft gefunctioneerd. Bovendien is de site op de Kesselberg ook zeldzaam met betrekking tot het aangetoond voorkomen van nederzettingssporen binnen de omwalling. Voor de meeste andere hoogtenederzettingen in Vlaanderen en Wallonië is over de bewaringstoestand van eventuele sporen en structuren binnenin de versterking weinig tot niets bekend.

Traditioneel wordt er aan deze hoogtenederzettingen een militaire functie toegedicht. Het oppervlak dat ze omspannen is immers beduidend groter dan dat van bijvoorbeeld heiligdommen. Al deze sites liggen ook op een plateau en zijn omgeven door grachten, aarden wallen, soms voorzien van palissaden en soms zelfs een stenen constructie. Maar wat diende er verdedigd te worden? De functie van deze sites blijft tot op vandaag echter erg omstrede. Waren het toevluchtsoorden voor een lokale bevolking in tijden van onheil? Of cultusplaatsen? Of gaat het om weloverwogen bouwondernemingen uitgevoerd in opdracht van een bepaalde 'elite', de leiders van een stam? Tot op vandaag zijn wetenschappers het daarover oneens en enkel grondig archeologisch onderzoek op deze sites kan daar in de toekomst uitsluitsel over brengen. Daarom is het ook zo belangrijk dat deze locaties worden beschermd; enerzijds om ze te behouden, anderzijds om toekomstig archeologisch onderzoek mogelijk te maken.

Doordat de Kesselberg goed waarneembaar is en door de mooie ligging in het landschap is de belevingswaarde van de site hoog. Ook het oostelijk deel van de versterking is visueel nog goed herkenbaar en mits voldoende publieke ontsluiting kan de site voor omwonenden en bezoekers een herinnering oproepen aan het verleden.

#### 2.1.2. Het Kesselstein

Het Kesselstein lijkt te hebben gefungeerd als een soort wachttorens/voorpost. Op zich is dit niet uniek, maar de hoge ligging op de Kesselberg en de mogelijke visuele relatie met een burcht op de Keizersberg maken de site van het Kesselstein toch bijzonder.



Beschermingsdossier: een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op de Kesselberg, archeologische site

## **2.2. Motivering van het type bescherming**

De Kesselberg wordt beschermd als archeologische site. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een archeologische site als volgt: "een onroerend goed dat ondergronds, aan de oppervlakte of onder water aanwezig is, met inbegrip van de archeologische artefacten die er integrerend deel van uitmaken, van algemeen belang wegens de archeologische erfgoedwaarde."

Motivering: het nog aanwezige archeologisch bodemarchief is de enige overgebleven bron van informatie om de oprichting en de organisatie van hoogtenederzettingen uit de ijzertijd te kunnen begrijpen. De ijzertijdsite op de Kesselberg heeft dan ook een belangrijke archeologische en wetenschappelijke waarde. De bescherming als archeologische site beoogt in de eerste plaats een behoud van het archeologisch erfgoed op de plaats waar het zich in de bodem bevindt (een behoud *in situ*). Wanneer dit *in situ* behoud niet (meer) mogelijk is moet er steeds voor gezorgd worden dat, via archeologisch onderzoek enerzijds én een volledige integrale uitwerking en publicatie anderzijds, dit archeologisch bodemarchief wordt veiliggesteld (zogenaamd behoud *ex situ*). Het middeleeuwse Kesselstein maakt integraal deel uit van het archeologisch bodemarchief dat wordt beschermd;

## **2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming**

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

Een aanzienlijk deel van de site werd reeds op 14 december 1973 beschermd als landschap (aangeduid op het omgevingsplan, bijlage 5.1). Maar deze bescherming beslaat niet het volledige gedeelte van de archeologische site. Uit het waarderend archeologisch onderzoek komt duidelijk naar voor dat de meest noordelijke (percelen 27a en 28a) en de meest zuidelijke (percelen 146C2, 147m, 147b) gedeelten van de oostelijke omwalling niet zijn opgenomen binnen deze bescherming. Ook de oorspronkelijke toegang tot de ijzertijdsite, een droogdal in het noorden, was niet in deze bescherming opgenomen.

Als uitgangspunt voor de afbakening van de bescherming als archeologische site is het tracé van de ijzertijdversterking genomen, zoals opgemeten door professor Mertens (het verloop van de omwalling en de steilrand). Waar dit verloop niet samenvalt met de huidige perceelsgrenzen is er voor de duidelijkheid (naar eigenaar en gebruiker) voor gopteerd om het volledige perceel op te nemen in de bescherming. Ter hoogte van de locatie van het Kesselstein is de afbakening uitgebreider dan de ijzertijdnederzetting om deze laatmiddeleeuwse site mee in te sluiten in de bescherming. In het noorden zijn enkele percelen opgenomen onmiddellijk buiten de ijzertijdversterking, omdat ze deel uit maken van een groot droogdal dat de oorspronkelijke toegang tot de ijzertijdnederzetting moet gevormd hebben.

## **2.4. Juridische toestand**

### **2.4.1. Onroerend Erfgoed:**

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

De Kesselberg werd bij Koninklijk Besluit beschermd als cultuurhistorisch landschap op 14 december 1973 (Belgisch Staatsblad 19/04/1974)

Beschermingsdossier: een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op de Kesselberg, archeologische site

#### 2.4.2. Ruimtelijke Ordening:

Op het gewestplan heeft het gebied als hoofdbestemming parkgebied (code 0500).

### 3. BEHEERSVISIE

#### 3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

Voor de bescherming als archeologische site gelden volgende beheersdoelstellingen:

Het beheer van de archeologische site streeft in de eerste plaats naar een behoud *in situ* van de aanwezige archeologische structuren, sporen en vondsten.

Erosie kan een nefaste invloed hebben op het aanwezige archeologisch archief. De huidige begroeiing (bos en grasland) wordt beschouwd als een adequate bescherming tegen erosie. Voor het plateau zelf zijn dan ook geen speciale beheersmaatregelen vereist. De nog aanwezige wal (onmiddellijk ten westen van de Koningsstraat en in noordelijke richting doorlopend op de grens van perceel 27a en 28a) is het enige bovengrondse en duidelijk waarneembare relict dat nog herinnert aan de ijzertijdversterking. Op een deel van deze ijzertijdwal zijn in der loop der jaren een aantal bomen flink uitgegroeid. Wanneer deze bomen omvallen/ontwortelen kan dit grote schade toebrengen aan de nog bewaarde wal uit de ijzertijd. Het is dan ook noodzakelijk dat deze bomen gemonitord en indien nodig gesnoeid worden (of een selectieve kap van de grootste bomen) en bij mogelijk gevaar onmiddellijk geveld worden. Het ontstronken van bomen is niet toegestaan omdat dit te veel schade toebrengt aan het archeologisch bodemarchief. Onder ontstronken wordt verstaan het uittrekken van de stronken uit de bodem. Onder ontstronken wordt niet verstaan het uutfrezen van de stronk. Als er niet dieper gefreesd wordt dan de effectieve stronk heeft het uutfrezen van stronken geen impact op het archeologisch bodemarchief.

In het kader van de beheersmaatregelen is het belangrijk dat er voldoende (en op regelmatige tijdstippen) onderhoud van de begroeiing plaatsvindt. Indien men bomen of struiken wil verwijderen, zou dit alleen tot net boven het maaiveldniveau mogen gebeuren. Kapwerkzaamheden met zware machines dienen te worden vermeden, zeker in natte periodes. Indien het niet anders kan dienen zware machines met aangepaste bandenspanning te opereren of dienen er rijplaten geplaatst te worden.

Een regelmatige controle van het domein zelf draagt bij tot een goede bewaring van het monument. Dit kan onder meer door een breed maatschappelijk draagvlak te creëren en eventueel omwonenden hierin te betrekken.

Beschermingsdossier: een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op de Kesselberg, archeologische site

Ten slotte geldt in het algemeen dat alle werkzaamheden die de bodem verstoren vermeden dienen te worden. Archeologisch onderzoek heeft immers duidelijk aangetoond dat archeologische sporen op het plateau zich erg dicht onder het oppervlak kunnen bevinden.

Wanneer een behoud *in situ* niet mogelijk is, dient een preventief archeologisch onderzoek uitgevoerd te worden, inclusief een volledige uitwerking en publicatie van de onderzoeksresultaten, om zo een *ex situ* behoud van de archeologische informatiewaarde te garanderen.

### **3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed**

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechter en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

### **3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed**

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende Onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op [www.onroerenderfgoed.be](http://www.onroerenderfgoed.be).

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

Beschermingsdossier: een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op de Kesselberg, archeologische site

#### **4. BRONNEN**

VAN DE VELDE E., DEVILLE T. , PAULUSSEN R., HOUBRECHTS S. & DE NUTTE G. 2013: Kesselberg te Leuven/Holsbeek (gem. Leuven en Holsbeek). Studieopdracht naar een archeologische evaluatie en waardering, *Condor Rapporten 75*, z.p.

VERHOEVEN M.P.F. 2015: Een aanvullende archeologische evaluatie en waardering van de Kesselberg (gemeenten Leuven en Holsbeek, provincie Vlaams-Brabant), *RAAP-RAPPORT 2949*, Weesp.

Voor een uitgebreidere literatuurlijst en een overzicht van alle publicaties verwijzen we naar de omvangrijke bibliografie over de site die is opgenomen in beide rapporten.

#### **5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER**

##### **5.1. Omgevingsplan bij de bescherming**

Afzonderlijk document

##### **5.2. Foto's, kaarten en figuren bij het inhoudelijk dossier**

Afzonderlijk document